

Posudek na disertační práci Petra Polakoviče „Vystěhovalectví z českých zemí do Brazílie v 19.století“

Předložená disertační práce Petra Polakoviče na téma „Vystěhovalectví z českých zemí do Brazílie v 19.století“ má 136 stran včetně seznamu literatury a sedmi příloh. Je rozdělena do úvodu a deseti kapitol, z nichž seznam literatury obsahuje pouhých 63 položek zahraniční i domácí literatury. Rozdělení kapitol je značně nevyvážené, od třech stran (kapitola 1) po 44 stran (kapitola 5). Názvy a řazení kapitol je poměrně zavádějící a pro čtenáře těžko přehledné a zorientovatelné.

Stručné celkové zhodnocení práce

Samotné téma disertační práce je sice poměrně zajímavé, leč v historii vystěhovalectví/přistěhovalectví marginální. Domnívám se, že téma i cíle práce měly být údernější, tzn. problémově více zacílené. Autor svým rozsahem "rozbaluje" několik témat najednou a práce tím ztrácí svou údernost. Čtenář se v ní často ztrácí, působí vypravěčským a ne vědeckým dojmem. I přesto bych však chtěla vyzdvihnout řadu informací, které autor získal a na jejichž základě by šlo dále bádát. Mně osobně napadá téma agentů a zprostředkovatelů vystěhovalectví a práce v Latinské Americe/Brazílii, které by zároveň šlo i analogicky porovnat se současným agenturním zaměstnáváním cizinců v Česku (resp. metody a způsoby najímání pracovní síly a jejich implementace).

Podrobné zhodnocení práce a jejích jednotlivých aspektů

V úvodu práce jsou vytyčeny její cíle, které jsou pak ještě v dalších kapitolách rozšiřovány podle toho, na co autor v průběhu bádání narazil. Tento způsob práce se mi nezdá šťastný, neboť badatele odklání od linky výzkumu a vede tak k jakési bezbřehosti. Dokládá to i cíl práce, cituji: "Tato práce si klade za cíl osvětlit a poodkrýt, do jaké míry bylo vystěhovalectví z českých zemí významné, zda a jaký mělo přínos pro Brazílii a jestli zanechali imigranti nějaké podstatnější stopy...". Není jasné proč si autor vybral zrovna období 19.století (zdá se, že z pohledu imigrace byl významnějším rokem až rok 1822, kdy spolu s vyhlášením samostatnosti Brazílie vzniká i nová imigrační politika). Jak je pak problematika zasazena do celkového kontextu přistěhovalectví do Brazílie!!!!, čímž by čtenář mohl pochopit i důvod výběru tématu. Samotný popis situace je na disertační práci slabý. Chybí výzkumné otázky (seznamy otázek v některých kapitolách nepovažuji za výzkumné) či hypotézy opřené o

teoretický základ. Práce obecně postrádá teoretickou i metodologickou část. Zde se autor pouze omezil na konstatování, jaké prameny a v jakém jazyce použil. Chybí zde např. rozhovory či pozorování, které uskutečnil během svého výzkumu v Brazílii či v Česku.

1. Struktura argumentace.

Kapitoly disertační práce jsou řazeny podle období vlád v Brazílii, což ovšem nazapadá do tématu práce, která je o vystěhovalectví. Dle mého názoru měla být struktura práce zcela jinak pojatá a měla jasně uvádět tematicky události úzce spojené s migrací - např. role agentů v zemích Rakouska-Uherska; podmínky imigrace/emigrace; Češi a Němci v Brazílii z území dnešního Česka; podmínky vlastního cestování; vliv a dopad migrace z českých zemí na Brazílii apod. Obsah podkapitol často neopovídá jejich úrovni, viz např. 4.1. a 4.2. atd.

Nejobsažnější je kapitola č.5, je tedy toto popisované období nejstěžejnější? Chybí mi vždy nějaký souhrn kapitol, tj. co konkrétní etapa či událost přinesly nového ve smyslu imigrace/emigrace?

Z kapitoly šest pro vyplývá, že se autor též zaměřuje na české vystěhovalce, zatímco v úvodu se odvolává na potřebu nalézt Němce českého původu. Právě zde se však dalo využít kvalitativního výzkumu za účelem dovysvětlení migračních trajektorií potomků přistěhovalců z českých zemí. Mám pocit, že potenciál tabulky (není číslovaná) z kapitoly 6 není zdaleka vyčerpán a hlavně z ní nejsou vyvozeny patřičné závěry.

Proč je kapitola sedm nadešlá časovým údajem 1889-1890, když jsou dále v textu využity i jiné časové události? Navíc nechápu její zvláštní řazení. Čím se odlišuje od těch předchozích kapitol?

Samotný závěr je nepřesvědčivý a shrnuje jen informace již dříve popsané.

2. Formální úroveň práce

Autor se bohužel dopouští mnoha formálních i gramatických chyb (v práci jsem některé vyznačila a i ty by stačily na to, aby práce nebyla doporučena k obhajobě!).

Jmenuji zde pouze některé, neboť gramatických chyb či překlepů by byl samostatný seznam.

Např. na str.69 píše v úvodním odstavci o Dr. Jakobovi Kretschmarovi a o pár odstavců níže pak o Jakobovi Cretschmarovi. Jedná se o stejnou osobu? Tabulka na straně 106 je nepřehledná, chybí název, zdroje dat. Není vůbec jasné, jak to souvisí s předchozím textem.

Co z tabulky vyplývá? Možná by mohla být součástí příloh. Informace v ní obsažené měly být zpracovány a shrnuty v nějaké závěry.

Autor pro své argumentace vychází ze sekundárního zdroje dat. Pokud se sám pouští do vlastního výzkumu, ten není bohužel řádně vysvětlen a zpracován tak, aby argumentace doplnila již získané sekundární zdroje.

4. Vlastní přínos

I když se autor snažil za využití sekundárních zdrojů dat povýšit informace na vyšší úroveň, vzhledem k výše popisované bezbřehosti se mu to příliš nepovedlo. Chápu jeho entuziasmus při hledání stop jeho příbuzných i jeho studijní cesty vedoucí za účelem poznání migračních trajektorií. Jistě by tento základ mohl sloužit k ucelenějšímu obrazu vystěhovalectví do Brazílie, které již bylo v minulosti popisováno. Autor by tak mohl vlastním poznáním a přidáním nových badatelských otázek tuto tematiku obohatit.

Závěr

Předložená disertační práce dle mého názoru nesplňuje požadavky kladené na disertační práci, a proto ji nedoporučuji k obhajobě a předběžně ji klasifikuji jako neprospěl.

V Praze, 8.5.2019

Doc. RNDr. Eva Janská, Ph.D.

Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

PřF UK v Praze